

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора медичних наук, професора
Єрмоленко Тетяни Олексіївни на дисертаційну роботу
Антонюк Христини Вікторівни «Особливості перебігу
перименопаузального періоду у жінок з екстрагенітальною патологією та
корекція виявлених порушень», поданої до спеціалізованої вченої ради
Д 26.613.02 при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика МОЗ України на здобуття наукового ступеня
кандидата медичних наук за фахом 14.01.01 – акушерство та гінекологія**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Представлена кандидатська дисертація присвячена одній із найбільш актуальних проблем сучасної медицини – особливостям порушення репродуктивного здоров'я жінок перименопаузального періоду. Враховуючи те, що кількість жінок даного періоду життя зростає у світі та Україні, а у зв'язку із збільшенням тривалості життя здовжується період перименопаузи (третина життя), що характеризується розвитком метаболічних і психоемоційних порушень, погіршенням здоров'я і якості життя, цей напрямок наукових досліджень має значне медичне та соціальне значення.

За даними сучасних наукових досліджень у періоді перименопаузи розвивається клімактеричний синдром різного ступеня тяжкості, з'являється та загострюється екстрагенітальна патологія (ураження серцево-судинної, ендокринної, опорно-рухової, травної систем, зростає ризик онкопатології). Когорта жінок у перименопаузі є групою ризику щодо формування нестачі/дефіциту вітаміну D, що також має негативний вплив на здоров'я.

Враховуючи вище викладене, обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною, а отримані висновки та пропозиції щодо виявлення передчасного старіння жінок і профілактика пізніх менопаузальних ускладнень допоможе практичним лікарям закладів охорони здоров'я акушерсько-гінекологічного профілю організувати адекватний менеджмент пацієнток у

перименопаузальному періоді, особливо із екстрагенітальною патологією, для покращення їх якості життя.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано як фрагмент комплексних науково-дослідних робіт кафедри акушерства, гінекології та перинатології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: «Вивчення стану репродуктивного здоров'я жінок Львівсько-Волинського регіону і розробка заходів для корекції виявлених порушень» (№ державної реєстрації 0114U004779, термін виконання 2014-2016 рр.) та «Розробка системи індивідуально-групового супроводу жінок з гінекологічною та акушерською патологією і коморбідними станами для реабілітації репродуктивного здоров'я і збереження якості життя у різні вікові періоди» (№ державної реєстрації 0117U001075, терміни виконання 2017-2019 рр.), співвиконавцем яких є дисертантка.

Метою роботи було підвищити ефективність лікування клімактеричних порушень у жінок з екстрагенітальною патологією шляхом обґрунтування, розробки та впровадження персоніфікованих профілактично-лікувальних алгоритмів на основі вивчення клініко-параклінічних, гормональних, морфофункціональних особливостей репродуктивної системи в період менопаузального переходу.

Чітке розуміння та визначення мети дисертаційного дослідження дозволило сформулювати відповідні завдання. Під час їх виконання вивчено поширеність екстрагенітальної патології, клінічний перебіг та особливості менеджменту жінок перименопаузального віку в реальній клінічній практиці за даними ретроспективного аналізу; показники гормонального, метаболічного балансу та D-статусу організму жінок з екстрагенітальною патологією в період менопаузального переходу; досліджено морфофункціональні особливості репродуктивної системи та якість життя жінок перименопаузального віку з екстрагенітальною патологією. Це дало можливість обґрунтувати профілактично-лікувальні алгоритми для індивідуалізованого ведення

пацієнок з екстрагенітальною патологією, дефіцитом вітаміну D та ускладненим перебігом перименопаузального періоду життя, впровадити й оцінити ефективність профілактично-лікувальних заходів диференційованого персоналізованого ведення пацієнок з екстрагенітальною патологією, клімактеричним синдромом та дефіцитом вітаміну D у період менопаузального переходу.

Отримані положення, висновки дисертаційної роботи підтверджують те, що поставлені завдання виконані, а мета була досягнена.

Наукова новизна дослідження. Результати роботи вирізняються незаперечною новизною, оскільки в ній досліджується особливості перебігу перименопаузального періоду у жінок із врахуванням проблеми супутніх захворювань, що виявлялися у більше половини обстежених пацієнок даного періоду життя. Показано, що є взаємозв'язок між тяжкістю перебігу перименопаузального періоду та сукупністю факторних ознак – дефіцитом вітаміну D, наявністю екстрагенітальної патології та метаболічних порушень, ожирінням і дисфункцією щитоподібної залози, аклімактеричний синдром різного ступеню тяжкості розвивається у майже двох третин пацієнок віком від 40 до 55 років. Показано, що серед жінок із клімактеричним синдромом переважають жінки із надлишковою масою тіла та ожирінням I-II ст. Доведено, що у пацієнок без екстрагенітальної патології тяжкість КС корелює з віком, а екстрагенітальна патологія, наявність ожиріння у жінок перименопаузального віку підвищують ризик тяжкого перебігу КС. Уточнено, що узначної частки жінок перименопаузального періоду з екстрагенітальною патологією (62,8 %) поява клімактеричної симптоматики випереджує середній вік настання менопаузи в Україні в середньому на п'ять із половиною років. Доведено прямий сильний зв'язок між порушеннями менструального циклу у 39-41 рік і ранньою менопаузою. Встановлено, що рівень гонадотропних і статевих стероїдних гормонів в перименопаузі корелює з характером порушень менструального циклу, а серед пацієнок із клімактеричним синдромом і екстрагенітальною патологією переважають пацієнтки з тяжким дефіцитом вітаміну D.

Все це дозволило здобувачу науково обґрунтувати і довести необхідність розроблення профілактично-лікувального алгоритму індивідуалізованого ведення пацієнок перименопаузального віку з екстрагенітальною патологією і дефіцитом/нестачею вітаміну D.

Вважаємо, що елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

Практичне значення отриманих результатів. Цінним у практичному аспекті є розроблення та апробація в клініці діагностичних принципів та профілактично-лікувальних алгоритмів індивідуалізованого ведення пацієнок перименопаузального віку з дефіцитом/нестачею вітаміну D та екстрагенітальною патологією. За результатами дослідження впровадження запропонованого алгоритму дозволило зменшити частоту тяжкого клімактеричного синдрому, покращити перебіг перименопаузального періоду у 88,9 % жінок, зменшити частоту тяжкого дефіциту вітаміну D та побороти його при тривалій корекції та таким чином досягти покращення якості життя пацієнок.

Впровадження результатів роботи в практику. Одержані результати досліджень впроваджено в роботу закладів охорони здоров'я м. Львова й області, м. Луцьк і Волинської області, мм. Чернівці, Харків. Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі акушерства, гінекології та перинатології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Харківської медичної академії післядипломної освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень. Наукові положення, висновки, рекомендації науково дослідної роботи є аргументованими, підтвердженими отриманими результатами та відповідають поставленій меті й завданням. Для цього були використані сучасні методи дослідження, достатній фактичний матеріал, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт і говорить про їх достовірність та репрезентативність. Усім пацієнткам, які залучалися до дослідження, було проведено комплексне клініко-лабораторне та інструментальне обстеження.

Джерела вітчизняної та іноземної літератури за змістом відповідають темі дисертації. Загалом усі розділи написані чітко, логічно. У роботі простежується розуміння проблеми, здатність автора до аналізу та синтезу. Статистичні методи є сучасними, адекватними для вирішення поставлених завдань. Достовірність даних не викликає сумнівів, оскільки при виборі об'єктів обстеження дотримано якісної та кількісної репрезентативності. Ілюстративний матеріал є переконливим та доцільним. Основні положення та висновки роботи були оприлюднені на науково-практичних конференціях, в тому числі міжнародних, пленумах і з'їздах.

Оцінка структури та змісту роботи, її завершеності, висновків та рекомендацій. Дисертаційна робота побудована за традиційною схемою наукових рукописів і складається зі вступу, розділу, в якому подані дані щодо сучасних уявлень про фізіологію, патологію та менеджмент перименопаузального періоду, розділу матеріалів та методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, додатків. Список використаної літератури містить 273 посилання, з них 92 – кирилицею, 181 – латиницею. Робота ілюстрована 38 таблицями і 8 рисунками.

У вступі висвітлюється актуальність дослідження, коректно подана мета, чітко поставлені завдання, дано визначення об'єкту та предмету дослідження, висвітлена новизна і практична значимість роботи, відомості про апробацію та публікацію матеріалів дисертації.

У першому розділі подано сучасні дані щодо медико-соціальних аспектів та досягнень вчених у вивченні фізіології, патології та менеджменту перименопаузального періоду. Здобувачем проаналізовано достатню кількість літературних джерел, в тому числі англомовних, а також аналітичних оглядів ретроспективних наукових досліджень.

Розділ «Матеріали та методи дослідження» написаний із наведенням стислого опису використаних методик під час проведення науково-дослідної роботи, які охоплюють опитувальники, лабораторні, інструментальні, молекулярно-генетичні та статистично-математичні методи. Здобувач

обстежила достатню кількість пацієнок, а глибина та кількість використаних сучасних лабораторних, інструментальних та статистичних методів відповідають вимогам, що стосуються такого роду робіт.

Третій розділ стосується клінічної характеристики обстежених груп пацієнок, чітко структурований.

У четвертому розділі автором представлено особливості гормонального балансу, забезпеченості вітаміном D жінок перименопаузального віку з екстрагенітальною патологією.

У п'ятому розділі подані дані щодо метаболічних характеристик жінок основної когорти, особливості морфофункціонального стану репродуктивної системи, оцінено якість життя жінок із клімактеричним синдромом та екстрагенітальною патологією в період менопаузального переходу.

У шостому розділі обґрунтовано необхідність диференційованого менеджменту пацієнок перименопаузального віку з екстрагенітальною патологією та клімактеричними порушеннями, його принципи та здійснено оцінювання його ефективності.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» автор вдало проводить аналіз отриманих результатів у вигляді порівняння основних етапів проведених досліджень, підбиває підсумок проведених досліджень, зіставляючи їх із сучасними даними літератури. Дисертант показує глибокі знання даних сучасної, здебільшого іноземної літератури з проблемою, що вивчається.

Висновки та практичні рекомендації повністю відображають матеріали дисертаційної роботи, логічно виходять із суті проведених досліджень, відповідають меті та завданням дослідження, ґрунтуються на отриманих автором фактах та є вірогідними і статистично обґрунтованими.

У переліку опрацьованої літератури кількість використаних першоджерел свідчить про глибокий аналіз даних та детальний підбір матеріалів для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження. Слід відмітити, що наукова та літературна якість подання матеріалу та стилю дисертаційної роботи не викликають жодних заперечень.

Таким чином, провівши аналіз основної частини дисертації, можна стверджувати, що мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута і дозволяє охопити вирішення поставленої проблеми. У сучасний момент це є однією із основних вимог до кандидатської дисертації.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті. Основні положення дисертаційної роботи викладено у 8 наукових працях, з яких: 5 – статті у наукових фахових журналах рекомендованих ДАК України, 3 – публікації у матеріалах науково-практичних конференцій, пленумах та з'їзді. Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. У дисертації Антонюк Христини Вікторівни на тему: «Особливості перебігу перименопаузального періоду у жінок з екстрагенітальною патологією та корекція виявлених порушень» не виявлено запозичених матеріалів дисертаційних досліджень інших авторів. Робота оформлена згідно вимог, що висуваються до клінічних дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук. Результати роботи наведені в повному обсязі та статистично вірогідні.

Недоліки дисертації та автореферату. Принципових недоліків щодо змісту і оформлення дисертації немає. В поодиноких випадках зустрічаються описки, повторення. Вказані зауваження не зменшують значимість наукової праці. Під час аналізу представлених наукових положень виник ряд запитань, на які хотілося б отримати відповідь:

1. Чи є відмінності у перебігу перименопаузального періоду у жінок, які проживають у місті та селі?
2. Як пов'язані на Вашу думку дефіцит вітаміну D і обтяжений перебіг перименопаузального періоду у жінок перименопаузального віку з екстрагенітальною патологією?

ВИСНОВОК

Дисертація Антонюк Христини Вікторівни «Особливості перебігу перименопаузального періоду у жінок з екстрагенітальною патологією

такорекція виявлених порушень», виконана під науковим керівництвом доктора медичних наук, професора Пирогової В.І. є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, що містить нове вирішення важливої наукової проблеми сучасної гінекології – підвищення ефективності лікування клімактеричних порушень у жінок з екстрагенітальною патологією шляхом обґрунтування, розробки та впровадження персоніфікованих профілактично-лікувальних алгоритмів на основі вивчення клініко-параклінічних, гормональних, морфофункціональних особливостей репродуктивної системи в період менопаузального переходу. Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним і теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пункту 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р. та № 607 від 15.07.2020 р. стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія.

Офіційний опонент,
професор кафедри акушерства і
гінекології Одеського
національного медичного університету
МОЗ України,
д. мед. н., професор

